

*Samma sakföring
1 typia (20)
folio,
500. Original
no 300000 2.*

Den första tiden.

1849-1865.

En dag i slutet av oktober månad år 1849 ljöd en ångvissla nedifrån Fyrisån och röken från en ångbåt vältrade upp mellan åsträndernas buskar. Passagerarefartyget Upland, en liten hjulångare med hög skorsten, kom stånkande upp för ån, stävade förbi Liljekonvaljeholmens täcka uddar och närmade sig bryggan vid Ultuna. Kaptenen signalerade stopp och back, en besättningsman sprang i land med förtöjningstrossen och gjorde fast vid bryggans pällare och landgången kom ut med en fart.

Några unga män med polisonger, iförda höga hattar och kappor med breda kragar, togo brådskande farväl av sina reskamrater på ångbåten, samlade tillhoppa sitt bagage och skyndade i land. Medan Upland, som strax lösgjorts från sin förtöjning, för sin 20 hästkrafters ångmaskin stävade vidare genom Föret mot Upsala, begåvo sig de unga resenärerna, efter att först ha förhört sig om lokaliteterna, med sina väskor och koffertar mot corps de logibygnaden på Ultuna.

Samma dag rullade den ena chäsen efter den andra in på Ultuna egendom. Åkdonen voro av växlande beskaffenhet och utseende. Än kom det en präktig resvagn med granna hästar och kusk i livré, än en skraltig "pinnkaret" eller "rapphöna" med en bonde eller en gästgivaredräng vid tömmarna. Skjutsarna körde upp mellan de båda flygelbyggnaderna framför corps de logiet och stannade framför stora trappan för att där avlämna sina passagerare. Sedan kusken eller skjutsbonden lyfter reskofferten och nattsäckarna från platsen under sätet och hjälpt till att bära in bagaget i huset, fick han sin betalning eller sina drickspengar och åkte därifrån, lämnande åt den unge resenär, som han fört till Ultuna, att reda sig på egen hand.

Den första egentliga elevkursen vid Ultuna nyinrättade lantbruksinstitut höll på att samlas. De elever, som bekantade sig med varandra denna oktoberdag 1849, hade strömmat till från så gott som alla landskap i mellersta och södra Sverige. Här möttes skåningar och dalmasar, gotlänningar och östgötar, kalmæriter och sörmlänningar.

Flera av dem hade fått färdas på landsvägarna en vecka eller mera. Även om skjutsen var billig, gästgivaretaxan var blott 24 skillingar för milen och en resa i postdiligensen betingade samma måttliga pris, om man nöjde sig med att sitta bredvid kusken utanpå vagnen, så var det likväl vid denna tid ett stort företag att färdas från exempelvis Skåne till Uppland. Den som inte hade bekanta att övernatta hos, fick taga in över natten i hållstugor och gästgivaregårdar, där förbönder och allehanda löst folk ofta förde ett tämligen vilt liv. Resan till Ultuna hade ej heller i övrigt saknat sina spännande moment, vid denna tid kunde man ej alltid känna sig säker till liv och egendom, då man färdades genom ödsliga skogstrakter. Och resan med segeljakt mellan exempelvis Kalmar och Stockholm, hade säkert, om vädret varit svårt, som det ju ofta är i slutet på oktober, haft sina besvärligheter att bjuda den blivande ultunesaren.

Denna sena oktoberdag voro emellertid resans besvärligheter överståndna. Den första elevkursen vid institutet hade kommit tillsammans och tagit sina rum i besittning.

Deras logi vid institutet hade intet av nutida komfort. Ultuna gamla mangårdsbyggnad skulle rymma dem alla. Byggnaden hade ursprungligen varit ett envåningshus, men hade under det sistförflutna året blivit påbyggd med en övervåning. Huset innehöll emellertid inte bara elevrum; det skulle också tjäna som bostad åt föreståndaren och en av lärarna, och innehöll dessutom mat-, föreläsnings- och sällskapsrum för eleverna samt institutets kök och gårdens mjölkammare.

Det var sålunda knappt om utrymmet, men kraven på bostadskomfort voro vid denna tid oerhört mycket mindre än vad de äro nu, snart 100 år senare. Ultunaeleverna torde också ha varit tillfreds med sitt logi, ty om de jämförde sina bostadsförhållanden med de ~~samtida~~ ^{Uppsalauniversitetens} så måste ultunesarna finna att de bodde förhållandevis väl. En ordinär studentlya i Uppsala vid 1800-talets mitt hade nämligen så många och svåra brister att en bostadsinspektris i våra dagar, som träffade på en dylik bostad, skulle känna skinnet knottra sig på ryggen.

De nyanlända eleverna kände också anledningen till att institutet, ehuru nyupprättat, hade tämligen trånga och enkla lokaler att erbjuda dem. Det var bland dem som intresserade sig för Ultunainstitutet allmänt känt att detta ända från början hade stora ekonomiska svårigheter att kämpa med.

Visserligen hade man inom vissa kretsar i vårt land sedan länge varsnat behovet av en läroanstalt för undervisning i lantbruksteori på vetenskaplig grund. Men då rikets ständer i början på 1840-talet skulle anvisa medel för upprättandet av ett lantbruksinstitut, visade det sig att borgare och bönder voro avogt inställda till planen.

Inför detta motstånd hade sannolikt tanken på ett lantbruksinstitut blivit helt skrinlagd, om den ej framförts just under en tidsperiod, då förhållandena i vårt land genomgingo en märklig omgestaltning. Jämsides med att näringslivet kraftigt utvecklades hade naturvetenskapen, särskilt den biologiska, en ny glansperiod. Och vad mera betydelsefullt var: dess rön började omsättas i praktiken efter ekonomiska linjer.

Lanthushållningen började vid denna tid bli en praktisk vetenskap; de mera klarsynta jordbrukarna förstodo att en lönande jordbruksdrift förutsatte kännedom om naturvetenskapliga och ekonomiska faktorerens betydelse för jordbruksnäringens utveckling. I detta sammanhang var det, som tanken på upprättandet av en central högre undervisnings-

anstalt i lantushållning började vinna insteg hos de mera framsynta, en tanke, vilken var så mycket mera naturligt som de starka nationella strävandena vid denna tid bl.a. gingo ut på att genom en vidgad skolutbildning och allmän upplysning uppamma en nationell samhörighetskänsla och att genom nyttiggörande av naturvetenskapen på inhemsk grund bygga upp ett starkt näringsliv i vårt land.

Redan på 1830-talet hade man börjat diskutera inrättandet av ett lantbruksläroverk. Edvard Nonnen gick från ord till handling och öppnade år 1834 ett lantbruksinstitut på sin egendom Degeberg i Västergötland, men detta fick efter en tid nedläggas. Det blev landshövdingen i Uppsala län, den kulturintresserade och mångsidigt bildade friherre Robert von Kraemer, som tog initiativet till upprättandet av lantbruksinstitutet på Ultuna. Med kraft och intresse genomdrev han institutets upprättande, därvid han måste bryta ned motstånd, övervinna betänkligheter och finna vägar att kringgå de svårigheter, som uppställdes sig. Som styrelsens ordförande ledde han sedan institutets öden under nära två årtionden.

Undervisningen vid institutet omfattade under den första tiden såväl praktiska arbeten som teori. Den praktiska erfarenheten fingo eleverna förvärva under sommarmånaderna; det teoretiska kunskapsstoffet lämnades dem under vintern.

Deltagandet i det praktiska arbetet började dock tidigt betraktas som en bisak; det överlämnades åt de enskilda eleverna att efter håg och fallenhet avgöra om de skulle taga någon livligare del i arbetet på åkern eller ej.

Föreläsningarna omfattade 500 å 600 timmar per tvåårskurs; under vinterhalvåret torde de ha tagit 2 å 3 timmar om dagen i anspråk. Men därtill kommo en del övningar, exkursioner och ronder, som eleverna hade att delta i.

(än från början)
Kurserna voro tvååriga. Men under de båda första decennierna funnos ej en äldre och en yngre kurs samtidigt vid institutet; nya elever antogos blott vart annat år. Det ena året tillhörde sålunda samtliga elever första årskursen; påföljande år voro de alla "äldrekursare". Först från och med 1868 antogos nya elever varje år.

Den avgift, som eleverna hade att betala för bostad, kost och undervisning, var ej obetydlig. Till en början fastställdes avgiften visserligen ej till mera än 300 riksdaler banco för vardera året, men redan vid slutet av 1850-talet höjdes den till 750 riksdaler för första läroåret och 450 kr för andra året, alltså tillhoppa 1.200 riksdaler eller 1.800 kronor.

Institutet var ända från början ordnat som internat. Eleverna bodde i corps de logiets övervåning, där också föreståndaren hade sin bostad. Att detta grannskap kunde uppehållas i tjugo år, såsom skedde, ~~vad~~ ^{lynat tyda på} att eleverna iakttago ett mera städat uppträdande i sina rum än ^{vad} som senare årskurser kunnat berömma sig av. Rummen voro numrerade och möblerna i desamma voro märkta med rummens nummer. Varje innehavare fick vid ankomsten

en förteckning över inventarierna i det rum han skulle disponera och det ålåg honom sedan att svara för ett varsamt handhavande av dessa tillhörigheter.

Särskilt ålåg det eleverna att iakttaga försiktighet med eld. Längre än till kl. 11 på kvällen fick eld i kakelugnen eller brinnande ljus ej finnas på elevrummen.

Eleverna fingo ej heller ha skjutgevärl i sina rum eller hålla hund på Ultuna egendom.

Måltiderna intogo eleverna vid denna tid i undervåningen av corps de logiet. Först från och med 1862 flyttades matsalen till den källarlokal i samma hus, i vilken senare tiders ultunesare blivit utspisade. Måltiderna voro jämpt fördelade över större delen av dygnet. Kaffe serverades sommartiden kl. 5 och vintertiden kl. 6 på morgonen. Frukosten kom kl. $\frac{1}{2}$ 9 f.m., middag serverades kl. 1. Vid 5-tiden på eftermiddagen blev det thé och slutligen serverades kvällsmat vintertiden kl. 8 och sommartiden kl. 9. Det gällde för eleverna att passa måltiderna, "emedan servering på andra tider icke göres", som det dekreterades i ordningsföreskrifterna.

Mathållningen ombesörjdes under de första åren av en entreprenör. Då emellertid denna uttalade sitt missnöje med affärens resultat och eleverna livligt beklagade sig över hans mathållning, anställde institutet år 1850 en hushållerska och upprättade eget hushåll. Denna anordning, som till en början hälsades med tillfredsställelse av eleverna men som senare ej heller den undgick klander, bibehölls till år 1864, från vilken tid kosthållet av eleverna varit ulämnat åt entreprenörer.

Utom matsal och föreläsningssal upptog corps de logiets undervåning sällskapsrum för eleverna. Här läste eleverna tidningar, som anskaffades genom gemensam prenumeration, här spelade man schack och bräde, här utvecklades det livliga sällskapsliv, som hörde till god ton vid 1800-talets mitt, här dryftades tidens spörsmål.

Samtalsämnen tröto förvisso ej, ty det var i en händelserik tid som de första elevkursarna tillbragte sina år på Ultuna, en tid av sjudande reformintresse och omvälvningar på det samhällsliga och ekonomiska området, särskilt jordbrukets. Man vet inte mycket om de unga ultunesarnas inställning till tidens många och stora problem, men det finnes all anledning antaga, att de följde utvecklingen på skilda områden med livaktigt intresse.

Detta är så mycket mera sannolikt som de första årskursernas elever att döma av matrikelns sparsamma upplysningar voro ganska väl kvalificerade för diskussioner av vitt skilda ämnen av samhällslig och ekonomisk natur. Bland dem funnos sådana som redan hade akademiska examina och andra av dem fortsatte senare sina studier och avlade lantmätare-, kansli-, jur.-, fil.-, hovrätts- och kameralexamen; åtminstone en av de första Ultunaeleverna disputerade för filosofie doktorsgrad; en del av eleverna hade före ultunatiden tjänstgjort som lärare i skilda delar av landet; åtskilliga voro officerare vid rang- och landsortsregementen. Ridderskapet och adeln dominerade ej sällskapet, men helt utan representanter för bördsaristokratien var kamratkretsen vid Ultuna icke. Det saknades inte ens furstligt inslag. Under hösten 1850 bevistade nämligen H.K.H. Hertigen av Dalarna Prins Nicolaus August föreläsningarna "varje lördag" och deltog i de praktiska övningarna vid institutet.

Helt naturligt var det jordbruksproblemen, som i främsta rummet voro föremål för elevernas diskussioner. Aldrig någonsin förr eller senare har det nämligen på jordbrukets område funnits så många nyheter, ~~prövade och utprövade~~, att dryfta som just vid förra århundradets mitt. Under 1840-1850-talen lades helt enkelt grunden till den moderna lanthushållningen i vårt land. Det var vid denna tid som två- och treskiftesbruket åtminstone ^(u) större jordbruk ersattes av växelbruk med regelbunden odling av foderväxter, det var nu som täckdikning med tegelrör först kom till användning (det första försöket i vårt land gjordes år 1850 på Riseberga i Nerike). Järnplogar, radsåningsmaskiner, engelska hästräfsor på hjul, ångtröskverk, handredskap av järn och andra nyheter i redskapsväg vunno också mera allmänt insteg under denna jordbruks- teknikens omvälvningstid.

Det är givet att alla dessa nymodigheter kunde ge upphov till meningsyttringar bland eleverna vid Ultuna, när de samspråkade med varandra i institutets sällskapsrum eller arbetade sida vid sida på åkern. Än större intresse torde nyheterna på jordförbättringens och utfodringens område ha tilldragit sig. Det var en verklig revolution av jordbruksdriften som ägde rum under 1840-50-talen, då mörkläsing av jorden mera allmänt började företagas, och då vid samma tid konstgödsel började importeras och tillverkas inom landet. Justus von Liebig's 1842 utgivna grundläggande arbete angående växternas och djurens upptagande av näring och Emil Wolffs år 1854 publicerade praktiska undersökningar av utfodrings- ~~(— för att elakt uttrycka en viss exempelvis —)~~ spörsmålen) voro otvivelaktigt också ägnade att väcka intresse hos dem, som studerade lanthushållningens teori och praktik.

Berömda forskare inom det naturvetenskapliga och ekonomiska området funnos f.ö. vid denna tid på närmare håll. Uppsala behövde sannerligen inte stå tillbaka för tyska universitetsstäder. De forskningar på botanikens och lantbruksekonomiens områden som professor Elias Fries vid denna tid utförde, gävo utan tvivel de första årskursernas ultunaelever ämne till mer än en debatt, när de efter avslutat arbete för dagen sutto i samspråk med varandra framför kakelugnen i institutets sällskapsrum.

Eftersom professor Fries var nära knuten till Ultunainstitutet och dess elevkår, i det att han från början tillhörde institutets styrelse, finns det anledning antaga att ultunaeleverna ej voro helt främmande för hans undervisning. Hans föreläsningar voro nämligen, för att citera en hans biograf, "verkliga högtidsstunder, som med odelat intresse besöktes icke endast av en talrik åhörarekrets bland den studerande ungdomen utan även av icke-examinander av båda könen. Fries föredrag från katedern var hänförande, och åhörarnas uppmärksamhet hängde på talarens läppar, då han oftast med slutna ögon ex tempore på ett enkelt och fångslande sätt upprullade sina tavlor ur växtvärlden".

Visserligen var det för ultunaeleverna "alldeles förbjudet" att besöka Upsala stad eller kringliggande orter, ~~utan en~~ ^{den} ~~annan~~ ^{annan} annälan därom skett och tillåtelse därtill lämnats av institutets föreståndare. Men denna föreskrift torde ej ha tolkats så strängt att den hindrat eleverna från att ~~emellanåt~~ ^{emellanåt} bevista professor Fries' föreläsningar eller deltaga i hans uppskattade exkursioner.

De samhällsspörsmål, som trängde fram under dessa nationens brytningsår satte säkerligen också sin prägel på den ultunesiska kamratkretsen. Vid 1800-talets mitt hade nämligen de svenska studenterna med livligt intresse börjat omfatta de ~~sociala~~ ^{sociala} ~~politiska~~ ^{politiska} och politiska frågor, som upprörde tiden. Den studerande ungdomen, som tidigare föga bekymrat sig om det som låg utanför dess egen ganska trånga värld av studier och kamratliv, började vid denna tid alltmera följa dagens frågor och angelägenheter. Visserligen väckte denna ungdomliga nyorientering på sina håll förtrytelse och oro, men i verkligheten innebar den ett stort framsteg. En samtida författare har uttryckt detta med följande ord: "Kan någon fördomsfri man fördraga den tid, då ungdomen tillbragte sina lediga stunder med bullrande och grova förströelser, framför denna, då den unge mannen äfven vill göra sig reda för sina medborgerliga förhållanden".

Särskilt torde den skandinaviska tanken, som funnit sin bästa jordmån i studentkretsarna, ofta ha givit ämne till debatter och meningsutbyten mellan de unga ultunaeleverna. Detta är så mycket mera sannolikt som en av dem, Robert von Kraemer, tillhörande första årskursen, från trycket utgivit en skrift med ti-

teln "Skandinavismen". I poetiska och dunkla ordalag talar han ~~i denna skrift~~ för de nordiska folkens förening. Formen för hans framställning torde avse att utgöra fri vers:

"Nordens tre folk, äfven till Er ställer Friheten
den stora fråga^u."

Han frågar Er, om Ni vill vinna ära och framtid.

Genom att kämpa under hans banér: Nationalismen,

Eller, som det hos Er kallas: Skandinavismen?

Eller: om Ni föredrar att stanna i hans fienders leder

Och Skörda vanmakt och undergång?

Tro ej att det finns en medelväg.

Tro ej att Ni kan förbli överksamma.

Om man kunde förflytta sig åtta, nio årtionden tillbaka i tiden för att en vinterkväll göra ett besök hos någon av de första årskursarna vid Ultunainstitutet, skulle man säkerligen förvånas över den artiga och naturliga belevnhet, som de unga ultunesarna utvecklade i umgänget med varandra. De tillhörde nämligen en tid, som i långt större utsträckning än vår övade konversation och umgängeskunst som en sällskapstalang.

Man kan, om man vill, för sin inre syn framkalla bilden av ultunaelevernas sällskapsrum en kväll, när alla äro församlade.

Framför brasan i den stora kakelugnen stå några unga män i livligt samspråk om något av de ~~spörsmål~~ ^{Spörsmål, som nyss blivit berörda}, eller något annat ämne av gemensamt intresse. De lägga sina ord väl, de framföra sina meningar med en naturlig värdighet, som utgör ett minne av en förgången tids sirlighet, de använda sig av välbildade perioder och understryka det sagda med livliga gester.

En del av dem äro klädda i bonjourliknande rockar eller frackar av mörkt kläde, som efter vårt sätt att se sitta ganska illa, de ha ^{beskriva} västar med breda slag, tvärskurna nertill. Flera ha pantalonger av ljusare tyg än rocken, med smala byxben och nedtill försedda med hållor. Kring halsen ha de höga kragar, omlindade med stora halsdukar, som framtill knutits med ^{reklamgång} ~~stora~~ flikar. Andra åter, som under eftermiddagen deltagit i arbetet på åkern, äro iförda halvlång sportrock och grova skodon.

De unga ansiktena äro, i den mån naturen så tillstodjer, inramade av ganska långklippt ^{hår} ~~hår~~ och små polisonger. ~~Samtidigt~~ ^{ha också} ~~har också~~ En del av eleverna ^{ha också} ~~har också~~ mustasch. På 1840-talet hade det nämligen, för att citera Upsala Tidningar, skett en "mustaschernas emancipation". Tidigare hade denna manliga prydnad inom de s.k. bildade klasserna varit förbehållen officerare. Men nu hade studenterna i ökad utsträckning börjat låta fjunen på överläppen växa. Den citerade tidningen finner denna utveckling förträfflig. Det framhålles att den innebär "ett icke ringa steg till avskuddande av den militär-despotism, som inom sällskapslivet gjort och gör sig gällande". "Det monopolium på mustascher, som svenska militärer tillvällat sig, har givit dem större fördelar än mången tror"

I stolarna runt rummet sitta andra av kamraterna försjunkna i studiet av tidningar och böcker, rökande ur långpipor. Tobaksrökning var nämligen medgiven i elevernas sällskapsrum. I detta hänseende voro de mindre strängt hållna än Uppsalastudenterna, som voro förbjudna att röka tobak i den nybildade studentföreningens lokaler.

Vid pianot - ett sådant anskaffades i början av 1850-talet - sitter en av eleverna; han ackompanjerar två kamrater, som sjunga duett.

Sången hörde till tidens sällskapsliv; särskilt gällde detta duett och trio. Gunnar Wennebergs "Gluntarna" hade kommit till vid just denna tid och omedelbart vunnit en fullständigt ensamtående popularitet över hela landet. Wenneberg fick år 1850 Karl-Johanspriset "för sånger, som voro för allmänt kända att erfordra något vidare vitsord". Men Gunnar Wenneberg var ej den ende som under förra hälften av 1800-talet och vid dess mitt komponerade sångbara och populära saker. Här skall blott nämnas de insatser som Geijer, Josephson och Prins Gustaf gjort.

Sången vid pianot hade sin glansperiod vid 1800-talets mitt och det är tydligen ej någon tillfällighet att ultunaeleverna så snart sig göra låter anskaffar ett dylikt instrument.

Till omväxling med studier och musicerande förekom emellanåt särskilda diskussionsaftnar, då man i det ultunesiska laget dryftade något på förhand uppställt ämne eller någon framställd "tes". Diskussionen odlades vid denna tid nästan som en konstart. Vid 1800-talets mitt sågo studentnationerna i Uppsala som en av sina främsta uppgifter att anordna regelmässiga diskussionsövningar, vid vilka landsmännen fingo tillfälle att angripa och försvara en uppställd tes. Dylika övningar voro givetvis också av stor praktisk betydelse för de unga studenternas utveckling. Ultunesarna, av vilka åtskilliga före ultunationen legat vid universitetet och tagit en verksam del i nationslivet, införde tidigt diskussionsaftnarna i sin kamratkrets; de dialektiska övningarna utgjorde ett värdefullt led i deras samvaro och utbildning vid institutet. Man torde kunna säga att de på sitt sätt utgjorde ett

slags föregångare till senare tiders elevkårssammanträden.

Den som genom vad här sagts fått den uppfattningen att den första tidens ultunaelever utgjorde ett

boksynt släkte, som ägnade all sin tid åt studier, fackdiskussioner och duettsång vid pianot, har blivit förä på villovägar. Kamratkretsen på Ultuna hade åtskilliga andra intressen, inte minst för friluftsliv. Idrotten i våra dagars bemärkelse var visserligen vid denna tid ett tämligen okänt begrepp. Ultunas marker genomströvades ännu ej av några s.k. frisksportare. Men ultunaeleverna, som genom lantlivet fått vanan och lusten att röra sig i skog och mark, voro ej främmande för friluftsliv.

Visserligen var det dem förbjudet att idka jakt på Ultunas ägor. Men det fanns andra friluftsnöjen att försöka. Kälkbacksåkning var under 1850- och -60-talen en synnerligen populär sport bland Uppsalastudenterna och även bland andra grupper av ungdom. Såsom den brukade anordnas, krävde den både djärvhet och skicklighet.

Det är ej känt om ultunesarna för sin del upptogo denna tidens form av sport liksom ej om de ägnade sig åt skridskoåkning, som nu började bli ett alltmera vanligt nöje. Men otroligt är det inte. Ty det var just på 1850-talet, som man - sedan de s.k. holländska träskridskorna med infälld järnskena kommit i bruk i vårt land och man tack vare skridskornas "skär" i isen kunde åka utan ispic - ~~i Uppsala~~ mera allmänt började idka skridskoåkning som förströelse och sport. *(int. min. i Uppsala)* Skridskoåkning ~~är fast lant till~~ *han f. o. Traditionen* Uppsala; det var nämligen en uppsalamed, Barthelson, som år 1856 - alltså just vid den tid som här skildras - började förfärdiga de första skridskorna av enbart järn.

Sommartiden ägnade sig eleverna naturligtvis i än högre grad åt friluftsliv. Redan ett halvt århundrade före institutets öppnande, år 1796, stiftades "Upsala Simsällskap", märkligt så till vida att det uppgives vara världens första idrottsorganisation. Ännu vid mitten av 1800-talet och åtskilliga årtionden framåt var dock snabbsimning

ett okänt begrepp. I stället ägnade man sig åt dykning, simhopp och allehanda konststycken.

Det är - som så mycket annat - okänt om konstsimmningen hade några företrädare bland de första ultunaeleverna. Däremot vet man att de ägnade sig åt en annan sommarsport, som vid denna tid börjat bli ~~populär~~ ^{alltmera} populär, nämligen segling. Rätt snart skaffade ultunesarna sig en segelbåt, som benämndes Helan och en tid senare följdes denna av ännu en båt, som logiskt nog fick namnet Halvan. Man vet intet om dessa båtars storlek och typ. Det är t.o.m. okänt om Helan var större än Halvan; motsatsen kan ju stundom förekomma.

Att ultunesarna höllo sig med segelbåtar visar att de voro med sin tid, ty lustseglingen började vid mitten av 1800-talet att bli ett alltmera omtyckt nöje. Detta vaknande intresse för segling hade otvivelaktigt ett nära samband med att ångfartygen i alltmera ökad omfattning började ersätta segelfartygen som ~~förds~~ ^{transport}medel. Det blev ett allmänt intresse att bevara de gamla seglartraditionerna och sjölivets säregna sedvänjor.

Men lustseglingen hade vid denna tid också andra syften. Det friska och härdande livet till sjöss ägde naturligtvis i och för sig sitt stora behag, det skapade en trevnad och en samhörighetskänsla som intet annat, men det gav också båtbesättningen möjlighet att i enlighet med tidens smak leva livet som sjöfarande vikingar. Det gick vanligen glatt till vid seglatserna under denna tid. Drycker, starkare än vikingarnas mjöd, ~~hörde va till~~ ^{hörde till} proviantförrådet. De betecknande namnen "Helan" och "Halvan" ge vid handen att ultunesarna också i detta hänseende voro barn av sin tid.

Denna tid, 1850-60-talen, var med ~~den~~ ^{den} vaknande känsla för det ~~och nordiska~~ svenska kulturarvet, med den märkliga samhällsutveckling under Oscar I:s och Karl XV:s år, som ledde till ståndssamhällets upplösning,

industrialismens genombrott, fackföreningsrörelsens första framträdan-
de ^{och} jordbrukets övergång till mera ^{effektiva/} drift-smetoder, utgjorde bakgrunden
till ultunesarnas liv under tiden innan de formligen sammanslöto sig
i en elevkår. Även om ultunesarna vid institutet levde i sin avskiljda
värld, som för deras del fylldes av arbete, studier och förströelser,
så kunde de ej undgå att taga intryck av vad som hände kring dem och
följa händelsernas utveckling med intresse.

Hur detta samhällsintresse påverkade frågan om bildandet och
upplösningen ^(den följande) av ~~sammanslutningen~~ mellan eleverna skall beskrivas i
nästa avsnitt av denna historik.

En elevkår på försök.

Det var ett gammalt piano och två segelbåtar, som blevo upprinnelsen till att Ultunaeleverna år 1865 sammanslöto sig i en kamratförening. Och det var ett beslut om tidningsprenumeration, som några månader senare sprängde den nybildade sammanslutningen.

Under de båda första årtiondena av Ultunainstitutets tillvaro intogos nya elever endast vart annat år. De olika elevgenerationerna hade inte någon närmare förbindelse med varandra, eftersom den ena ryckte in vid institutet först sedan den föregående dragit ut därifrån och skingrats över hela landet. Det är under sådana förhållanden rätt naturligt att det denna tid inte kom till stånd någon mera varaktig sammanslutning av eleverna.

Under denna första period torde dock eleverna inom de olika tvåårskurserna var för sig ha bildat mera eller mindre forbundna sammanslutningar till främjande av sina gemensamma intressen. Redan under förra hälften av 1850-talet lär det ha bildats en "elevkårsförening", huvudsakligen på initiativ av löjtnant C.F. Toll. Men denna och andra sådana elevföreningar, som möjligen funnits under denna tid, synas ha blivit upplösta i och med att dessas medlemmar efter avslutad utbildning lämnade Ultuna. Den nya kull elever, som ryckte in i deras ställe fick tydligen bilda sin egen förening, om de ville ha någon.

På hösten år 1865 synes emellertid tanken på en mera grundligt uppbyggd elevförening ha slagit igenom bland Ultunaeleverna.

J.H.G. Fredholm, som var initiativtagare till 1865-års elevförening, har i en efterlämnad handling berättat om hur det gick till när denna förening kom till stånd.

Det trettiotal nya elever, som den 1 november 1865 tog sitt inträde vid Ultuna, fann sig av den föregående årskursen vara insatt som arvtagare till de båda båtarna "Helan" och "Halvan" samt ett piano. Det hade emellertid sina sidor att övertaga kvarlåtenskapen. Båtarna voro nämligen ej till fullo betalda och villkoret för deras övertagande var att den nya kursen skulle ikläda sig ansvaret för den skuld på 256 Rd 93 $\frac{1}{2}$ Rmt, som häftade vid dem. Och pianot var gammalt och illa medfaret. De mera musikaliska bland den nya årskursens elever berördes illa av de ljud, som kunde frambringas av instrumentet, och yrkade på att man skulle byta ut detta mot ett nytt.

Någon av de första dagarna i november månad utlystes en allmän sammankomst bland eleverna för överläggning om dessa frågor. Fredholm, som tidigare genomgått Teknologiska Institutet och där lärt sig uppskatta föreningslivet vid en läroanstalt, ansåg det nödvändigt att Ultunaeleverna sammanslöto sig i en elevförening. Han var, säger han själv, "lifligt genomträngd av den tanken, att en Ultuna Elevförening icke blott skulle bliva en nödvändighet utan ock för oss elever medföra nytta i mångahanda hänseenden."

Fredholm motiverar denna sin uppfattning med att en sådan förening "vore det enda med rättvisa och billighet förenliga sätt, varpå gemensamma angelägenheter skulle kunna ordnas och avgöras på ett för flertalet fullt tillfredsställande sätt, i synnerhet beträffande de ekonomiska frågor, som sammanlevnaden nödvändiggjorde."

Vid den allmänna sammankomsten föreslog Fredholm därför att Ultunaeleverna skulle bilda en förening, som kunde utgöra "forum för vård av gemensamma angelägenheter". Förslaget "blev icke illa mottaget" och det tillsattes en kommitté, bestående av

Fredholm, L.F. Wählberg och Jonas Alströmer j:r, med uppdrag att upprätta förslag till stadgar.

Med berömvärd snabbhet fullföljde denna kommitté sitt uppdrag. Redan efter några få dagar, nämligen den 7 november 1865, framlade den sitt förslag till stadgar, åtföljt av ett betänkande med grunder och motivering för detsamma. En kunglig lagkommission kunde inte ha löst sig från uppgiften med större aplomb; i varje fall hade den inte gjort det lika snabbt.

Det till stadgeförslaget fogade betänkandet ger ett så förträffligt uttryck för den anda, som behärskade elevföreningens första lagskrivare och f.ö. också tidens sätt att se på föreningsfrågorna, att det förtjänare att här anföras:

"Då vi under en tid af tvenne år komma att härstädes vistas tillsammans och pläga ett dagligt umgänge med hvarandra, är klart, att äfven utom läsesalen många intressen komma att vara gemensamma och att många frågor skola komma att uppstå, på hvilkas lyckliga lösning allas gemensamma bästa och hvars och ens trefnad väsendtligen äro beroende. - Ett hufvudvilkor för att härutinnan uppnå ett önskvärdt resultat är likväl, att hafva ett af alla godkänt och på förhand bestämdt förfarings-sätt, då sådana frågor förekomma till behandling." -

"Att allas mening är sådan har blifvit tydligt ådagalagt, genom det samfäldt fattade beslut att till allmän efterrättelse fastställa vissa regler eller stadganden, som skola utgöra rättesnöre för vårt handlingssätt, så vidt detta har afseende på vårt gemensamma inbördes förhållande. - Åt under-tecknade har blifvit uppdraget att i detta hänseende framlägga ett förslag och då vi nu till pröfning överlämna närlagda Förslag till Stadgar i berörda hänseende, må det tillåtas oss med några ord angifva grundera derfor.

Till en början hafva vi ansett att allt hvad som rör vårt förhållande till läroverket såsom lärjungar hvarken kan eller bör blifva föremål för de stadgar som vi utarbetat.- Vi hafva trott dessa böra beröra endast sådana förhållanden som kunna befordra allmän trefnad eller sådana som utgöra hinder för ett ordnad samlif och då dessa ändamål lika litet som något annat af praktisk natur kan uppnås utan den drifkraft som kallas penningar har det blifvit nödvändigt att söka utfinna några sätt på hvilka sådana kunna anskaffas." -

"För vinnandet af ofvan antydda ändamål konstiuterar sig alla härstädes vistande elever till en elevförening, som inom sig utser ett antal embetsmän, hvilka som sådana åligga att befordra föreningens intressen. - Dessa embetsmän böra ej väljas till större antal än erforderligt är, emedan den enhet i åtgärder och anordningar, som föreningen medelst dessa val afser, i annat fall kan löpa fara att förloras, hvarigenom olägenheter kunde uppstå. - Å andra sidan hafva vi genom att föreslå tillsättandet af dessa embetsmän för kortare tid gjort det möjligt för Föreningen att med erfarenheten till ledning kunna besätta dessa platser på ett sätt, som öfverensstämmer med föreningens intressen och önsknings. - Ett annat skäl har härtill bidragit, det neml. att man måste göra afseende på den uppoffring som af den enskildte göres genom åtagandet af det visserligen förtroendefulla men alltid tidsödande uppdraget att vara embetsman." -

"I följd häraf hafva vi ansett styrelsen böra bestå af en Ordförande, som handhafver Föreningens allmänna angelägenheter, en vice Ordförande, som förer protokollet och

är den förres suppleant, en Klubbmästare, som vårdar sig om dess nöjen, och en Sånganförare, som sköter sången."-

"För anskaffandet af erforderliga penningemedel hafva vi föreslagit dels en årsavgift dels tillfälliga tillskott, dock först efter gemensamt fattadt beslut, dels en efter omkostnaderna afpassad avgift för de i nöjena deltagande dels plikter för öfverträdande af öfverenskomna ordningsregler. - Då vi nogsamt afhållit oss från alla närmare bestämmelser rörande dessa plikter såsom utgörande föremål för blivande ordningsregler, så hafva vi genom att upptaga dem ibland kassans påräknade inkomster endast velat tillförsäkra kassan om denna inkomst, i händelse plikter framdeles komma att stadgas för öfverträdelser af ordningsreglerna."-

"Vi hafva nämnt ordet ordningsregler och det torde vara vår skyldighet att närmare bestämma hvad vi dermed afse. - I det af oss uppgjorda Förslag har ej åtskilliga småförseelser som kunna menligt inverka på den allmänna trefnaden blifvit ens omnämnda. Vi hafva underlåtit att härutinnan reglementera någonting af följande orsaker,

1:o Emedan sådant ej var behöfligt för att få en form, hvaruti gemensamma beslut skola fattas. -

2:o Derföre att sådana Ordningsregler måste komma att bestämmas af erfarenheten. -

3:o Slutligen ville vi derigenom lemna tillfälle för hvar och en att härutinnan framkomma med förslag, på det att allas önsknings med lening deraf måtte kunna sammanjemkas. - Ehuru vi sålunda och på dessa grunder ej framkommit med några förslag till Ordningsregler, kunna vi

ej underlåta att erkänna behöfligheten af sådana, då de beröra dessa småsaker, som ehuru småsaker likväl väsendt-
ligen bidraga att göra lifvet behagligt eller obehagligt. -
Föremål för dessa ordningsregler anse vi böra blifva bätar,
samlingsrum, diskussionsöfningar m.m. som af erfarenheten
kommer att inhemtas."-

"Åt den enskildte medlemmen af Föreningen hafva vi
förbehållit rättigheten att söka göra sin vilja till Före-
ningens, så till vida som det är tillfälle lemnadt för hvar
och en att genom Ordföranden få till föreningens begrundande
framställa förslager af hvad beskaffenhet som helst, om
denne i förening med tvenne andra medlemmar sådant hos
Ordföranden anmäler. - Att tre medlemmar skall om förslaget
sig förena kan ej anses som en inskränkning af den indi-
viduella friheten, då man nästan obetingat kan antaga, att
hvarje förslag som saknar understöd af inalles tre med-
lemmar är oförtjent af något vidare pröfning."-

Ultuna den 7 November 1865.

J.H.G. Fredholm, Jonas Alströmer J:r, Ludvig F.Wählberg

Två dagar senare hölls en allmän sammankomst, därvid
Ultuna Elevförening konstituerade sig och antog det framlagda för-
slaget till stadgar.

För sina förtjänster vid föreningens bildande hugnades
stadgekommitténs ledamöter med hedersuppdragen inom den nybildade
föreningen. Wählberg utsågs till ordförande, Fredholm till vice
ordförande och sekreterare samt Alströmer till klubbmästare. Till
sånganförare hade man redan förut utsett ? Björkqvist.

Under den närmast följande tiden kompletterades stadgarna
med ordningsregler för samlingsrummet och för diskussionsövningarna

samt ett båtreglemente.

Under den första tiden av elevföreningens tillvaro utvecklades ett blommande sällskapsliv. Sedan föreningen antagit stadgar och valt presidium, blev dess första åtgärd att besluta anordnande av en festlig tillställning, till vilken institutets Direktör, lärarepersonal och ämbetsmän skulle inbjudas.

Ordinarie festsamkväm förekom sedan var annan vecka, då och då kompletterade med "extra tillställningar".

Någon allvarlig belastning av elevernas ekonomi inneburo dessa festtillställningar icke. Deltagandet i dem betingade nämligen ej högre pris än 1 Rd Rmt per person.

Trots det billiga priset hade festsamkvämen en hel del trevligt att bjuda på. Bl.a. föredrogs vid sådana tillfällen en handskriven tidning, benämnd "Flåhackan". Det var klubbmästaren som hade att svara även för Thalia-konstens utövande inom elevföreningen. Enligt stadgarna ålåg det nämligen honom att vara "styresman för teatern och ordna de dramatiska föreställningarna". Teaterverksamheten bedrevs med föredömlig sparsamhet i ekonomiskt hänseende. Till bestridandet av kostnaderna för iståndsättandet av teatern hade klubbmästaren ur elevkårens allmänna kassa erhållit ett lån om 40 Rd Rmt, vilket lån hans klubbkassa skulle återgälda, då denna kassas tillgångar sådant medgäve.

De musikaliska elever, som redan från början uttryckt sitt misshag med det från föregående kurs ärvda pianot, lyckades snart nog genomdriva inköp av ett nytt instrument. Det gamla pianot, vilket av musikälskarna betecknades som "högst bristfälligt" och i sådant tillstånd att det skulle föranleda "en

dryg underhållskostnad, större i samma mån pianot blev äldre" måtte dock inte ha varit så dåligt. Eller också lyckades sånganföraren finna en godtrogen och mindre musikalisk köpare. Pianot såldes nämligen för ett pris av 175 Rd Rmt, vilket inte var så illa i betraktande av att det nya pianot ej kostade föreningen mera än 550 Rd Rmt.

Vid sidan av de "allmänna sammankomsterna" och "festsamkvämen" förekommo regelbundna "diskussionsövningar" bland eleverna. Redan några dagar i förväg skulle diskussionsinledaren ha bekantgjort det eller de frågor, som skulle ventileras, genom anslag i samlingsrummet. Diskussionsövningen inleddes med att tesutgivaren angav "en exposé af thesens innehåll". Därefter hade var och en rätt att uppträda till försvar för tesen eller till angrepp på densamma. Ofta gick det livligt till vid dessa diskussioner, som kunde röra sig om samhällsfrågor, jordbruksspörsmål och f.ö. allt mellan himmel och jord.

Elevföreningens utgifter finansierades dels genom elevernas årsavgifter, 2 Rd Rmt, dels en avgift om 50 öre Rmt per dag för båtarnas begagnande för längre utfärder och dels utdebitering för särskilda fall, såsom vid båt- och pianoköp samt tidningsprenumeration.

Dessutom skaffade sig föreningen inkomster genom ockreri. Den allmänna kassan skulle nämligen enligt stadgarna göras räntebärande genom utlåning till föreningens medlemmar. Denna bankirverksamhet ombesörjdes av föreningens ordförande. Denne fick ej utlåna mindre än 10 Rd Rmt "på en hand" och ej mera än 25 Rd Rmt utan borgen. Den ränta som fordrades av de lånesökande låg långt över ockrerigränsen. Den uppgick nämligen till 5 % i veckan, d.v.s. 260 % om året.

Klubbmästaren hade egen kassa. Denna föräntades efter samma fördomsfria principer. Klubbmästaren ägde nämligen rätt "att hos ordföranden insätta större eller mindre delar av klubbkassan, för att genom denna sednares försorg få sagda kassa räntebärande." Det kan förmodas att klubbmästaren utnyttjade denna möjlighet till minst sagt förmånlig kapitalplacering till det yttersta.

Denna första elevförening startade med de ljusaste förhoppningar om att man - såsom Fredholm uttryckte det i motiveringen till sitt förslag om en elevförening - "inom en sådan förening skulle kunna lära sig aktning för andra och andras åsikter genom att göra eftergifter icke till men för sanningen utan till utfinnande av medel att nå den, och på det sättet skulle ett gott kamratskap kunna så småningom utbilda sig".

Fredholm blev emellertid alls icke sannspådd. Den första elevföreningen vid Ultuna blev av kort varaktighet och ledde varken till aktning för andras åsikter eller till något gott kamratskap. Tvärtom. Olika mening om föreningens angelägenheter uppdelade eleverna i två partier, "hvilka höllo sig från varandra afsöndrade under nära ett års tid".

Fredholm framhåller i sin redogörelse att föreningstanken på den tiden icke ingått i det allmänna medvetandet i så hög grad som i våra dagar, "Det ordnade samlif, som genom föreningen skapades, föll icke i smaken på en del av eleverna, förnämligast sådana som förut icke deltagit i ett ordnat kamratlif. I all tysthet bildades af några, som icke ansågo sig tillräckligt uppmärksammade, en opposition, som hade sitt tillhåll på "Fjället". Så småningom samlade dessa oppositionsledare anhängare till så stort antal att oppositionen omfattade halva kursen."

Det är möjligt att denna syn på anledningen till elevföreningens misslyckande är den rätta. Det förefaller dock en sentida betraktare som om en del av dem, som tillhörde den härskande klicken inom föreningen, själva bidragit till skismen genom ett något överlägset uppträdande. Så mycket är i alla fall klart att de, "som förut deltagit i ett ordnat kamratlif", icke ägde förmågan att vinna den övriga delen av kamratkretsen. Ordföranden, Wählberg, synes dock ha haft samtliga kamraters förtroende.

Oppositionen låg och pyrde. När den slutligen tog sig ett direkt uttryck - det var vid den allmänna sammankomsten den 14 dec. 1865 - alltså blott ungefär en månad efter föreningens tillkomst, skedde detta i en fråga om tidningsprenumeration. Under hösten 1865 hade föreningen prenumererat på Aftonbladet, Uppsala Posten, Söndags-Nisse, Nya Illustrerade Tidningen, Gamla Illustrerade Tidningen, Illustrerad Tidende, Nya Dagligt Allehanda, Göteborgs Posten och Post- och Inrikes Tidningar.

Oppositionen, som företrädde röstmajoriteten, beslöt att föreningen för det kommande året skulle upphöra med prenumerations ~~xx~~ på de fem sistnämnda tidningarna och i deras ställe anskaffa "den i tidningarna såsom tilltänkt omnämnde nya tidning med konservativa riktning, som skulle komma att af Friherre Hierta redigeras". I händelse "detta tidningsföretag skulle blifva om intet", skulle i dess ställe prenumereras på Dagens Nyheter.

Klubbmästaren Friherre Jonas Alströmer blev ytterst förtörnad över detta beslut och reserverade sig mot det. Han utformade sedermera skriftligen sin reservation, som framlades vid nästa allmänna sammankomst den 13 februari 1866, alltså två

månader senare.

Denna reservation gav visserligen ej uttryck åt någon benägenhet till eftergifter gentemot kamraternas mening; ej heller var den fri från en viss överlägsenhet. Den är emellertid så välskriven och elegant gjord att den förtjänar att återges i sin helhet:

"Reservation.

Undertecknad får härmed inlägga sin reservation emot det beslut, som af en fåtalig pluralitet fattades å allmän sammankomst d. 14 Dec. 1865, och anhålla, att densamma blifver dagens Protokoll in extenso bifogad. - Å nämnda sammankomst beslöts nemligen, att Ultuna Elevförening skulle prenumerera på följande Tidningar: Aftonbladet, Upsala-Posten, Ny Illustrerad Tidning, Söndags-Nisse och Dagens Nyheter, den sednare dock endast i det fall, att den af vissa Tidningar omnämnda s.k. "Conservativa Tidningen" icke skulle under året 1866 utkomma. - Såsom tillhörande minoriteten, och således icke delagtig i ofvannämnda beslut, anser jag mig genom denna min reservation böra framlägga de skäl, som ställde mig på den besegrade sidan. -

Jag hyser nemligen den åsigten, att det hos hvarje människa, som vill göra anspråk på namnet bildad, måste finnas icke blott begäret att inom vissa vetenskapliga områden söka utbilda sig till fackman, eller att genom hvarjehanda humanistiska studier skaffa sig ett mångsidigt vetande, utan äfven ett behof att följa med sin tids utveckling i alla dess skiftande former, att taga kännedom om det politiska lifvets stormar, som ombestalta werldschartan, de sociala företeelserna, lifsfrågornas utkämpande, rôlernas fördelning på den stora werlds-theatern inom såväl Statens som Kyrkans områden; och att derom söka bilda sig icke ett ensidigt och skeft, utan ett säkert omdöme genom att lyda den gamla satsen: "audiatur

et altera pars." - Om man nu icke kan förneka befogetheten af denna min uttalade öfvertydelse; och medgifver, att det enda medel vi ega för att förskaffa oss denna ganska viktiga erfarenhet är vår Tidningspress, så vida man ej vill bilda sitt omdöme efter hörsagor; så skola vi tillse, huru Ultuna Elev-förening sökt tillgodogöra sig detta tillfälle, att förvärfva ett för en bildad man oundgängligt vetande. - Vi affärda då genast de båda illustrerade muntrationsbladen, hvilka såsom sådana ega sin befogethet, men också icke uppfylla något annat ändamål än snömoset efter en god middag. - Återstå således Upsala-Posten, en hetl och hållet färglös Tidning, som endast för sina nyheter rörande kommunen, såsom vår närmaste stad, kan hafva kommit i fråga; och Aftonbladet, som inom pressen representerar den ultraliberala sidan. - Utan att här inlåta mig på dess möjliga förtjenster och fel, vågar jag tryggt påstå, att det bjuder sina läsare endast och uteslutande på sina egna åsikter, och i allmänhet framställer andras i en falsk belysning. - Man får således genom att hämta ledning för sitt omdöme endast ur Aftonbladets spaleter en ensidig och ofta skef föreställning om lifvet på de stora händelsernas skådeplats. Vi hade således behöft åtminstone en Tidning till, af annan färg, med andra grundsatser, för att kunna jemföra de olika åsikterna, och möjligen sjelfva bilda oss ett eget omdöme om hvad som är sanning och hvad som är lögn. - Eller är detta kanhända oviktigt? Det vågar väl ingen påstå, som icke tillika erkänner sig helst sväfva i en angenäm okunnighet

om hvad som händer här i werlden. - Någon torde måhända invända: Vi hafva ju derföre antagit den s.k. "Conservativa Tidningen." Ja väl! Men då det är högst problematiskt huruvida denna Tidning verkligen kommer att se dagen eller icke, hade vi bort visa vårt allvar uti att förskaffa oss så goda Tidningar som möjligt icke genom att såsom alternativ emot densamma uppställa ett strunt-blad som "Dagens Nyheter", redigeradt af en klåpare och endast innehållande små-historier passande för lärpojkar eller barnkamrarne, för att icke rent utaf inränga den inom skandalpressens leder; utan dreigenom, att vi antagit någon eller några af de större Tidningarne såsom Nya Dagligt Allehanda, Post-Tidningen eller Göteborgs-Tidningarne. - Jag är icke okunnig om, att man vid sammankomsten trodde sig se ett formfel uti detta förslag; men jag förnekar på det bestämdaste riktigheten af en sådan föreställning. Det var nemligen under helt andra förhållanden fråga väcktes om nämnda Tidningar första gången, och andra, då man redan beslutit sig för en ny Tidnings antagande, men för den händelse, att densamma skulle uteblifva, önskade få den på bästa sätt ersatt. Men låtom oss ponera, att detta förfaringssätt innebar någon skynt af formstridighet, som för ett pedantiskt småsinne kunde förekomma stötande mot lagbunden ordning i ett så högviktigt samhälle som vårt, så frågas: hvilketdera är bättre, att stelna i stereotypa former och envist fortgå på en oriktig väg, eller att, med bibehållande af formens hufvudsak, afvika i småsaker, och derigenom uppnå ett lyckligare och värdigare mål. - Jag sade värdigare, och det återstår mig att med några ord söka visa, att det varit önskvärdt, att Ultuna Elevförening hade vid ofvannämnda tillfälle mer,

än som skedde, tänkt på att bevara sin värdighet. - En enskild person kan tillåta sig mycket, som en corporation icke får tillåta sig. Och då man icke kan förneka, att en persons åsigt och uppfattning af lifvet såväl taga intryck utaf hans lecture, som äfven, att den sednare vittnar om de förras beskaffenhet, så har man äfven rättighet att med afseende på en corporation, såsom ett individ betraktad, fälla samma omdöme. Andan inom en corps stämpas af den andeliga föda, som af densamma helst njutes. Och då vår Tidningslokal står öppen för personer, som icke tillhöra vår Förening, såväl Institutets lärare och tjänstemän, som främlingar utom dess område, så ~~ris~~er vi alltför mycket måhända orättvisa men dock oblida omdömen om den ståndpunkt i såväl intellectuelt som moraliskt afseende, man har rätt att fordra att vi intaga. - Det var oss ovärdigt att fatta ett sådant beslut, och jag är öfvertygad om, att alla de, som med mig då tillhörde minoriteten, också instämma i denna min reservation, som jag härmed till Protocollet öfverlemnar.

Ultuna den 14 Dec. 1865.

Jonas Alströmer j:r

Oppositionen gillade emellertid ej Alströmers synpunkter eller skrivsätt utan tog hans reservation som skäl för sitt utträde ur föreningen. Detta steg motiverar oppositionen med följande kränkta utgjutelse:

Undertecknade få härmed tillkännagifva sin önskan, att afgå från den såkallade Ultuna Elev "Förening," dels på grund deraf, att våra hittills hållna sammankomster endast ledt till split och oenighet medlemmarne emellan, såväl under som efter dessa sammankomster; dels till följe af den

utaf Herr Baron Alströmer inlemnade obefogade och sårande reservation, hvulken vi alla lemna åt sitt värde.

Dock är det vår högst önskan och vänskapsfulla anhallan, det föreningens "ordförande måtte förblifva vår Hufvudman, det är: den som är en länk Lärarne och oss emellan, samt den som leder och ordnar våra gemensamma angelägenheter. - Slutligen få vi alla egna honom vår hjertliga tacksamhet för den tid vi haft tillfälle att värdera honom som en human och nitisk ordförande i "föreningen".

Ultuna den 15 Februari 1866.

C.J. Reichardt efter vunnin erfarenhet.	Carl Bäckstadi
Maximilian Sjöholm efter moget öfvervägande	Hj. Sundström
B.A. Windahl	Carl Arvid Egerström
M. Ericsson	J.A. Wahlgren
Th. Eklundh	C.E. Björkquist
Gust. Th. Ohlsson efter bästa förstånd	R. af Winklerfelt
F. Löfgren	C.P.E. Waernmark
K.E. Liljenstolpe"	

Därmed varden första elevkårens saga all. Sammanslutningen upplöstes, "det ordnade samlivet" var till ända. Det skulle dock ej dröja mera än ett par år innan Ultuna Elevkår bildades till främjande av de ultunesiska kamraternas gemensamma intressen.